

Elämäni paras päätös

Tutkimus ensikotityön vaikuttavuudesta

Vauvafoorumi 09.11.2017

Sinikka Kuosmanen

Psykologi, KL, Tutkija-kehittäjä

ROHKEASTI AJASSA

ENSI- JA
TURVAKOTIEN
LIITTO

Oliko ensikodista hyötyä?

Mitä me tiedämme ensikodissa olleiden perheiden myöhemmistä vaiheista?

Keiden kanssa työskennellään ?

Entä miksi juuri ensikodissa?

Jo historiaa

- Vetoamus kunnallisten turvakotien perustamisesta 04.06.1907. Allekirjoittajina ensimmäiset naiskansanedustajat Hilja Pärssisen johdolla
- Hilda Seppäsen aloite 1929 yksityisen järjestön ylläpitämän ja yhteiskunnan varoin tuettavan Kodin perustamisesta pienille lapsille ja avuntarpeessa oleville äideille
- 11.12.1936 Miina Sillanpään aloitteesta perustettiin Työläisäitien ja Lasten Kotiyhdistys
- Ensi Koti avasi ovensa 02.06.1942, peruskivi muurattiin 24.06.1942

Esikuvana pohjoismainen malli

- Martta Salmela-Järvinen teki tutustumismatkan Tanskaan ja arkkitehti Elna Kiljander Tukholmaan
- Ensi Koti tarjosi apua ja asunnon 40 äidille lapsineen. Hakijoita oli noin 500. Asumisaika oli viikosta puoleen vuoteen. Johtaja oli sairaanhoitaja. Muu henkilökunta oli lastenhoitajia ja keittiöhenkilökuntaa. Ensimmäinen sosiaalityöntekijä tuli 1948 ja hänen tehtäviinsä kuului kirjaston hoito.
- Ensi Kodilla valistustehtävä
- Ensi Kodilla kaksi seimeä

Helsingin ensikoti ei ollut ainoa

- Emma Mäkisen Magdalena -koti Kalliossa
- Barnavårdsförening i Finland Kaivopuistossa
- Pelastusarmeijan Solhem ja Äitikoti Porvoossa
- Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osaston Sofie Mannerheim koti Sörnäisissä
- Koteja kodittomille myöh. Pelastakaa lapset äiti-lapsikoti
- Samfundet Folkhälsan Töölössä

Työn kohteena

- Arki
- Suhde

Lähdettiin liikkeelle terveydenhoidollis-kasvatuksellisesta näkökulmasta. Ensikoti oli koti jossa myös johtaja asui. Perhe oli äiti ja vauva.

Toiminta ammatillistui, mm. sosiaalityö, hellyys, sylihoito, vauva-hieronta, imetys ja unikoulu.

Mukaan tuli myös isä ja verkosto. Isyysneuvola alkoi Oulussa v. 1994

Keskeiset työmuodot

- Ympäri vuorokautinen toiminta
- Avopalvelu
- Kotiin tehtävä työ
- Nettiauttaminen
- Vapaaehtoistoiminta

Saksittua

- Selkeä yhteiskunnallinen tehtävä
- Taistelua raha- ja asenneongelmien kanssa
- Vahva yrittämisen ja vastuunkannon henki
- Toiminta on muovautunut moneksi

Haastattelututkimus

- Entisiä asiakkaita
17 äitiä
3 isää
- Nykyisiä työntekijöitä
20
- Yhdeksän ensikotia

Toimintalähtöinen, terveyteen, hyvinvointiin ja toimintakykyyn sidottu ote

Indikaattorit:

- Terveystila, ruokailu, liikunta, tupakka, päihteet, lääkitykset
- Hyvinvointi, materiaallinen elintaso, koulutus, turvallinen ympäristö, osallistuminen ja sosiaalinen toiminta (harrastukset), yhteiskunnan tuki
- Toimintakyky, arjen pyörittäminen, vauvan hoito ja itsestä huolehtiminen (ennakointi, itsesäätely, itsereflektio)

Aika ensikodissa

Jaksojen pituus vaihteli kahdesta viikosta viiteentoista kuukauteen.

Kolmannes kotiutettiin kahteen tai kolmeen kertaan

Elämää kuormittavia asioita

- Omat sekä lapsuuden aikaiset vakavat kaltoinkohtelukokemukset, että ennen vauvan syntymää ajoittuneet päihde- ja väkivaltakokemukset
- Vauvan odotuksen ja synnytyksen aktivoimat vakavat mielialan vaihtelut, mm. masennus ja psykoosi

Ensimmäinen KYLLÄ

Vointi tullessa

80%	erittäin huono-huono
20%	välttävä

Vointi nyt

100%	erittäin hyvä-hyvä
------	--------------------

Mistä sen tietää?

Kaikkien haastateltavien elämän laatu oli parantunut. He arvelivat oman kuntonsa olleen tullessa erittäin huono. Nyt se oli hyvä tai erittäin hyvä.

Lääkitys oli osalla kokonaan lopetettu ja loppuilla vain osa siitä, mitä se oli tullessa.

Kaikki elivät yhdessä vauvan/lapsen kanssa.

Kaikilla oli tulevaisuuden suunnitelmia, osa jo toteutti niitä.

Jos en olisi tullut, niin

- En olisi varmaan hengissä
- Vauva olisi sijoitettu
- Olisi ollut pitkiä sairaalajaksoja
- Lääkitys olisi kova
- Ei olisi puolisoa
- En olisi sama ihminen kuin olen tänään

Työskentelyn kriittiset kohdat

- Alku

”Näinkö mulle kävi”

”Kyllä tää on häpeä”

”Olin vihainen, en halunnut tulla”

”Muistan loppuelämäni kun Sari seiso ovella ja toivotti tervetulleeksi. Onko tää ihminen mua varten”

- Lopettaminen

Verkostot

Odotuksia ensikodille

”Että sanottaisiin, olet ihan hyvä äiti”

”Että autettaisiin vauvan rauhoittamisessa ja nukuttamisessa”

”Että opittaisiin hoitamaan vauvaa hyvin”

”Toivoin, että joku pysäyttäisi”

”Auttakaa, ei sen tällaista pitänyt olla”

”Että vauva saisi paremman äidin. Siis että saisin nukkua”

Hyvä toiminta

”Opeteltiin lukemaan vauvaa ja erottamaan itkuja”

”Neuvottiin, mitä tehdä huutavan vauvan kanssa”

”Laulaminen ei tuntunut omalta jutulta, mutta koska vauva näytti selvästi tykkäävän, niin rupesin vaan laulamaan. Ja laulan vieläkin, vaikka se ei ole mun juttu”

”Tykkäsin videojutusta. Mulle sanottiin, että mulla oli varmat otteet. Tuntu hyvältä”

”Ulkoilu jää helposti. Ensin tehtiin lyhyitä kärryttelyjä ja sitten pitempiä lenkkejä. Mieli voi paremmin kun roppa vahvistuu”

”Mulle piti sanoa ettei olla vankilassa. Saat mennä ulos vaunujen kanssa. Ilmoita, jos menet pitemmälle”

”Sit sellainen juttu. Hoidin vauvaa ja puhuin puhelimesta. Enää en ikinä tekis niin. Sanon nyt, että terve, pitää lopettaa”

Mikä auttoi

”Tärkeintä oli että sain nukkua. Vauva oli yöhoidossa”

”Yökkö”

” Unikoulu ja käytännön vinkit”

”Saatiin arkirytmiksi”

”Ohjaajat sano, että löysää”

”Mua autettiin näkemään, että osaan olla äiti”

”Kun vaikeuksien keskellä sanotaan, että olet ihan hyvä vanhempi”

Jatkuu

”Että oli muita aikuisia. Sain vertaistukea. Sain kavereita”

”Ensikodin turva”

”Tärkeää oli, että ulkopuoliset hoitokontaktit jatku”

”Vapaaehtoiset. Kun ne tuli hoitamaan vauvaa ja itse sai jutella muiden äitien kanssa”

” Meillä oli mun oman ohjaajan kanssa sellainen valokuvausprojekti. Se oli ihanaa”

Mikä auttoi tiivistys

- Uupumuksesta toipuminen
- Arkirutiinit
- Arvokas kohtaaminen
- Yhteisö ja vertaistuki
- Ensikodin turva
- Vauvan hoito ja kasvatus

Mitä jäin kaipaamaan

”Tietoa vanhemmuudesta”

”Ryhmäkeskusteluja”

”Lupaa kielteisille tunteille”

”Laitos toi omat juttunsa. Jonottaminen, odottaminen, erilaiset siisteyskäsitukset”

”Mulle se perässä hiihtäminen oli vaikeaa. Toivon, että mulle sanotaan suoraan. Vie paljon aikaa, kun pitää keksiä, mitähän se ohjaaja nyt tarkoittaa. Vai tarkoittaako tämä nyt sitä, että vauva viedään”

”En tykkää kun työntekijä sanoo mitäs meille, kun se tarkoittaa mitäs teille. Me olemme vauva ja minä. Ei siihen ohjaaja kuulu”

”Oman ohjaajan ja vauvan ohjaajan roolit olivat epäselvät”

”Kadonneet vauvat”

”Omaa rauhaa”

”Enemmän toimintaa”

”Psykologi ei olisi pahitteeksi”

Mikä toisin

”Turha terapointi pois. Jokaisella on omat hoitokontaktit. Mulle riittää, että parisuhdetta pohditaan siellä. Se vauvan kanssa oleminen on ensikodin juttu”

Tutkija ajattelee

Jaksojen pituus ja pärjääminen

Motivointi

Työskentelyn aloittaminen

Huostaanoton käsittely

Miten saada kahdelle keskeiselle
asiakasryhmälle myönteinen kuva
ensikotityöstä, maksajalle ja asiakkaalle

Kokemuksen ääni rakenteisiin, ei pelkästään
mediatapahtumiin

Häpeä aiheuttaa stressiä ja turvattomuutta

Näiden säätelyyn tarvitaan korvaavia kokemuksia:

Rinnalla kulkeminen

Omille jaloille saattelu

Elämäni paras päätös

”Että tulin vaikka en halunnut”

”Että minut pakotettiin”

